

Mišljenje MRMS o primjeni odredbi Pravilnika o pregledu i ispitivanju radne opreme

Donošenjem Pravilnika o pregledu i ispitivanju radne opreme ("Narodne novine", broj 16/16.; u nastavku: Pravilnik) stavljen je izvan snage prethodni Pravilnik o listi strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (»Narodne novine«, broj 47/02.), kao i Pravilnik o ispitivanju radnog okoliša te strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (»Narodne novine«, broj 114/02., 131/02 i 126/03).

Naglašavamo kako su odredbama Pravilnika o sigurnosti strojeva ("Narodne novine", broj 28/11.) regulirana pitanja ocjenjivanja sukladnosti strojeva (pa tako i najvećeg dijela radne opreme) s pripadajućim normama i sigurnosno zdravstvenim zahtjevima prilikom njihovog stavljanja na tržište i u uporabu, iz kojeg je na određeni način i proizašao termin "strojevi i uređaji s povećanim opasnostima", točnije: strojevi s potencijalnim rizicima u tom pravilniku, koji se koristio u kontekstu periodičkog pregleda i ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima, tj. sadašnje radne opreme.

Dakle Pravilnik, za razliku od Pravilnika o sigurnosti strojeva, obuhvaća prvenstveno pitanja periodičkih pregleda i nije mu svrha nadomjestiti moguća nepridržavanja odredaba Pravilnika o sigurnosti strojeva prilikom njihova stavljanja na tržište i u uporabu, zbog čega je i izostao termin, pa i cijela lista "strojeva i uređaja s povećanim opasnostima". Stoga su te okolnosti naglašene odredbom članka 10. stavak 6. Pravilnika.

Pravilnik je usklađen s odredbama Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme ("Narodne novine", broj 21/08), točnije s odredbama članka 9. navedenog Pravilnika koji se odnosi na preglede radne opreme.

Prema odredbi članka 1. stavka 2. i 3. Pravilnika, pregled i ispitivanje radne opreme odnosi se na radnu opremu koju čine strojevi i uređaji, postrojenja te sredstva za prijenos i prijevoz tereta prema propisu o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme, a obavlja se radi provjere ispunjavanja sigurnosno zdravstvenih zahtjeva na radnoj opremi, odnosno radi otkrivanja i otklanjanja nedostataka koji bi mogli ugroziti sigurnost i zdravlje rukovatelja ili drugih radnika u prostoru korištenja radne opreme.

Prema odredbi članka 2. Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme, rukovatelj je osposobljena osoba na radu (osposobljena za rad na siguran način i stručno osposobljena kada to zahtijeva posebni propis za određene poslove), čija je zadaća rukovati ili upravljati radnom opremom, odnosno posluživati radnu opremu.

Napominjemo da se s tim u vezi odredbe Pravilnika ne odnose na radnu opremu koja za odvijanje predviđenog radnog postupka zahtijeva samo aktivnosti stavljanja u rad, isključenja iz rada i sl. (npr. rashladne vitrine, aparati za zavarivanje i agregati za struju).

Iz prethodno navedenog proizlazi da se obveza pregleda i ispitivanja radne opreme u skladu s odredbama Pravilnika odnosi na radnu opremu koja zahtijeva rukovanje, upravljanje ili posluživanje od strane rukovatelja radne opreme, što je osnovni kriterij u smislu ocjene koja radna oprema podliježe obvezi pregleda i ispitivanja (osim radne opreme koja je isključena odredbama članka 3. Pravilnika).

Naglasak da radnom opremom treba rukovati osposobljeni radnik, ukazuje na činjenicu da se provedbom postupka osposobljavanja za rad na siguran način od rukovatelja radnom opremom očekuje poznavanje sigurnosnih radnih postupaka, pridržavanje uputa proizvođača radne opreme i korištenje osobne zaštitne opreme, čime je provedbom tog postupka smanjen značajan dio mogućih rizika.

Iz navedenog se zaključuje kako periodička provjera sigurnosti pri uporabi radne opreme od strane ovlaštenih osoba ne može biti nadomjestak za nepridržavanje prethodno navedenih odredbi, već samo kao svojevrsna revizija provedbe odredbe članka 41. stavka 3. Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 71/14., 118/14 i 154/14.; u nastavku: Zakon). U kojoj mjeri će na pojedinoj radnoj opremi biti zastupljeni postupci pregleda odnosno ispitivanja ovisit će o vrsti radne opreme, tehnološkom procesu, mogućim rizicima (izvorima opasnosti, štetnosti i napora) te uputama proizvođača.

Prema odredbi članka 3. stavka 2. Pravilnika, odredbe Pravilnika ne odnose se na ručnu radnu opremu (alate) te na skele i druga sredstva za povremeni rad na visini za koja se pregledi obavljaju prema posebnim propisima. Ručnom radnom opremom (alatima) se u smislu odredbi navedenog Pravilnika smatra sva ručna radna oprema, tj. svi ručni alati, a koji se dijele na ručne nemehanizirane alate (npr. ključevi, čekić,

kliješta i s1.) i na ručne mehanizirane alate (npr. kutne brusilice, ručne kružne pile i sl.), uključujući i ručne lančane motorne pile, ručne bušilice, ručne brusilice, ručne kosilice i "trimere", ručne puhače za lišće, ručne škare, vibro ploče, vibro nabijače i druge uređaje koji se koriste kao ručni. Uvažavajući navedeno, određena oprema (npr. za pranje podova) kojom se upravlja ručno može se ubrojiti u ovu kategoriju ručnih mehaniziranih alata te istu nije potrebno pregledavati i ispitivati u skladu s odredbama Pravilnika. Ako se radi o pokretnoj – samohodnoj opremi koja sadrži uređaje za kočenje, s vlastitim pogonom i vozačem, istu je potrebno pregledavati i ispitivati u skladu s odredbama Pravilnika.

Odredbe Pravilnika ne odnose se na prometna sredstva, međutim ako prometna sredstva sadrže uređaje za dizanje, tj. dizalice u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za dizalice (Službeni list 65/1991.), tada se na uređaje za dizanje – dizalice primjenjuju odredbe Pravilnika.

Obveza pregleda i ispitivanja radne opreme u skladu s odredbama Pravilnika ne odnosi se na radnu opremu za koju je pregled i ispitivanje uređeno posebnim propisima, kao što su npr. strojevi i uređaji koji su izvori ionizirajućeg zračenja, koje nije potrebno pregledavati i ispitivati u skladu s Pravilnikom, budući da se vezano za pregled i ispitivanje navedene opreme primjenjuju odredbe Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti ("Narodne novine", broj 141/2013. i 39/15.) i propisa donesenih na temelju toga zakona.

Na plinske kotlovnice primjenjuju se također odredbe posebnog propisa, tj. Pravilnika o tehničkim normativima za projektiranje, gradnju, pogon i održavanje plinskih kotlovnica (Službeni list 10/1990. i 52/90). Pravilnikom o tehničkim normativima za projektiranje, gradnju, pogon i održavanje plinskih kotlovnica propisani su tehnički uvjeti za projektiranje, gradnju, pogon i održavanje plinskih kotlovnica ukupnog kapaciteta više od 50 kW, a navedeni pravilnik također sadrži odredbe o provjerama, kontrolama, pregledima i ispitivanjima uključujući i rokove te se primjenjuju rokovi propisani Pravilnikom o tehničkim normativima za projektiranje, gradnju, pogon i održavanje plinskih kotlovnica, a rezultati provedenih postupaka (provjere, kontrole, pregledi i ispitivanja), upisuju se u dnevnik loženja koji je dokaz da su ispunjeni zahtjevi propisani navedenim pravilnikom te prema navedenom iste nije potrebno dodatno pregledavati i ispitivati u skladu s Pravilnikom.

Na opremu pod tlakom također se primjenjuju odredbe posebnih propisa te se oprema

pod tlakom pregledava i ispituje u skladu s posebnim propisima.

Međutim, kada je pojedina oprema pod tlakom dio tehnološke linije koja čini radnu opremu koja iziskuje rukovanje, upravljanje ili posluživanje, onda se nalazi pregleda tlačne opreme uzimaju u obzir u ocjeni ukupno primijenjenih sigurnosno zdravstvenih zahtjeva na radnoj opremi, sukladno odredbama članka 10. stavak 2. Pravilnika.

Isprave o pregledu i ispitivanju radne opreme izdane u državi članici Europskog gospodarskog pojasa, za radnu opremu koja se privremeno koristi u RH i za slučaj kada radna oprema nije prije uporabe sastavljena na mjestu rada, priznat će se ako su te isprave prevedene na hrvatski jezik i latinično pismo i ako su u okviru propisanih rokova pregleda i ispitivanja.

Na kraju napominjemo da je poslodavac obvezan u skladu s odredbom članka 41. stavka 3. Zakona, osigurati da sredstva rada u uporabi (pa tako i radna oprema) budu u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da za vrijeme rada ne ugrožavaju radnike. Na te obveze ukazuje i odredba članka 11. Pravilnika.